

ZLOČIN U POPOVCU

Postupak protiv optuženih Stojana Pavlovića, Đure Urukala i Branka Berberovića, optuženih za kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ RH.

Prikaz postupka¹

Županijski sud u Osijeku

Broj predmeta: Krz-39/08

Vijeće za ratne zločine: sudac Damir Krahulec, predsjednik Vijeća; suci Drago Grubeša i Mario Kovač, članovi Vijeća

Optužnica: ŽDO-a u Osijeku, K-DO-8/2003, od 12. svibnja 2003. godine, izmijenjena 19. ožujka 2004. godine

Zastupnik optužbe: Dražen Križevac, zamjenik Županijskog državnog odvjetnika u Osijeku

Kazneno djelo: ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, čl. 120. st. 1. OKZ RH

I-optuženik: Stojan Pavlović, branio se sa slobode, u pritvoru se nalazio od 05. ožujka 2003. godine do 08. travnja 2004. godine

II-optuženik: Đuro Urukalo, branio se sa slobode, u pritvoru se nalazio od 05. ožujka 2003. godine do 08. travnja 2004. godine

III-optuženik: Branko Berberović, branio se sa slobode, u pritvoru se nalazio od 05. ožujka 2003. godine do 08. travnja 2004. godine

Izabrani branitelj I-optuženika: Dubravko Marjanović, odvjetnik iz Osijeka

Izabrana braniteljica II-optuženika: Sibila Jagar, odvjetnica iz Osijeka

Izabrana braniteljica III-optuženika: Dubravka Pešo, odvjetnica iz Osijeka

Žrtve:

- **fizički i psihički zlostavljani:** Milan Kramar, Josip Mikec, Stjepan Šumiga, Zvonko Arlav, Zvonko Geto, Goran Knez, Dragutin Posavec, Slavica Gudlin, Dragica Žganjer, Stjepan Hertarić, Ivan Blešč

- **nezakonito privođen:** Proka Radivojević

- **prinudivani na prisilni rad:** Ivan Plešč, Stjepan Šumiga, Željko Jurčec, Robert Gajšek, Franjo Androić, Stjepan Jug, Valent Žganjer, Dragica Žganjer, Josip Kunović i Stevan Čizmar

Optužnica

Optužnicom ŽDO-a u Osijeku broj K-DO-8/2003, od 12. svibnja 2003., Stojan Pavlović, Đuro Urukalo, Branko Berberović i Milan Šarić optuženi su da su u razdoblju od kolovoza 1991. godine do 1996. godine u baranjskom selu Popovac počinili kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ RH, a Đuro Urukalo je optužen i da je nedozvoljeno posjedovao eksplozivne tvari te da je počinio i kazneno djelo nedozvoljenog posjedovanja oružja i eksplozivnih tvari iz čl. 335. st. 1. KZ.

Izmijenjenom optužnicom ŽDO iz Osijeka od 19. ožujka 2004. okrivljenike Pavlovića, Urukala i Berberovića se teretilo da su u razdoblju od kolovoza 1991. do kraja 1996. godine u baranjskom selu Popovac, okr. Pavlović kao član Štaba TO Popovac, a i kao neformalni zapovjednik svih vlasti u Popovcu, okr. Urukalo kao član Štaba i komandant civilne zaštite, a okr. Berberović kao pripadnik TO, u nakani da selo Popovac učine etnički čistim srpskim područjem, sudjelovali u radu Štaba u kojem su se donosile i izvršavale odluke kojima je civilno nesrpsko stanovništvo izvrgnuto fizičkom i psihičkom zlostavljanju, nezakonitim uhićenjima i privođenjima, ispitivanju, premlaćivanju i mučenju,

¹ *Monitorica Centra za mir, nenasilje i ljudska prava - Osijek, Vlatka Kuić prikaz slučaja je sačinila na temelju sudskih dokumenta (optužnice, zapisnika s rasprava, presude) te bilješki sa praćenja glavne rasprave.*

tjeranju na prisilni rad te raznim drugim oblicima zastrašivanja, uslijed čega je najveći dio nesrpskog stanovništva Popovca morao napustiti svoje kuće i prijeći na slobodni dio RH.

Tereti ih se da su nečovječno postupali prema civilnom stanovništvu, nanosili im ozljede tjelesnog integriteta i zdravlja, provodili raseljavanje, primjenjivali mjere zastrašivanja i terora, uzimali taoce, prinuđivali na službu u oružanim snagama neprijateljske sile, provodili protuzakonita zatvaranja i prinuđivali na prinudni rad, pa da su time počinili k.d. ratnog zločina protiv civilnog stanovnika iz čl. 120. st. 1. OKZ RH.

Đuro Urukalo je optužen i da je nedozvoljeno posjedovao eksplozivne tvari te da je počinio i kazneno djelo nedozvoljenog posjedovanja oružja i eksplozivnih tvari iz čl. 335. st. 1. KZ.

IV-okr. Šarić je optužen da je prihvatio oružje i pridružio se pobunjenicima protiv ustavnopravnog poretka RH postavši najprije pripadnikom tzv. TO Popovca, a naknadno i Milicije RSK te da je sudjelovao u različitim aktivnostima navedenih formacija pa da je na taj način počinio kazneno djelo protiv RH - oružanu pobunu iz čl. 235. KZ RH.

Tijek postupka, izvedeni dokazi

Prvostupanjski postupak²

Vijeće Županijskog suda u Osijeku je donijelo 08. travnja 2004. godine presudu kojom je, temeljem čl. 353. toč. 6. ZKP-a, u svezi čl. 1. Zakona o općem oprost, **prema IV-opt. Milanu Šariću optužba odbijena.**

Optuženi Pavlović oslobođen je optužbe da je nadgledao ispitivanje mještana Milana Kramara i Josipa Mikeca, pri kojem su ovi bili tučeni, te da je naredio privođenje Zvonka Geta, a potom nadgledao ispitivanje Zvonka Geta i Gorana Kneza, pri kojemu su oni bili tučeni (točka 1a) i 1 e) optužnice).

Optuženci Pavlović, Urukalo i Berberović proglašeni su krivima za počinjenje kaznenih djela iz ostalih točaka optužnice.

Opt. Pavloviću izrečena je kazna zatvora u trajanju od **2 godine i 6 mjeseci** (točka optužnice 1 b), c), d), f)).

Opt. Urukalu za učin k.d. iz čl. 120. st. 1. OKZ RH utvrđena je kazna zatvora u trajanju od 2 godine, a za učin k.d. iz čl. 335. st. 1. KZ u trajanju od 6 mjeseci, pa mu je izrečena jedinstvena kazna zatvora u trajanju od **2 godine i 2 mjeseca** (točka optužnice g), h) i 2).

Opt. Berberoviću izrečena je kazna zatvora u trajanju od **1 godine i 6 mjeseci** (točka optužnice i), j), k), l), m).

Drugostupanjski postupak

Vrhovni sud RH, na sjednici održanoj 18. ožujka 2008. godine, preinačio je prvostupanjsku presudu u odluci u kazni, **u odnosu na opt. Urukala i k.d. nedozvoljenog posjedovanja oružja i eksplozivnih tvari iz čl. 335. st. 1. KZ**, te ga je u odnosu na to djelo osudio na kaznu zatvora u trajanju od **6 mjeseci.**

U ostalom osuđujućem i oslobađajućem dijelu presuda je **ukinuta** i vraćena sudu prvog stupnja na ponovno suđenje, zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka, iz čl. 367. st. 1. toč. 11. ZKP-a, jer je prvostupanjski sud za isto djelo donio i osuđujuću i oslobađajuću presudu, što, u odnosu na to djelo, izreku presude čini nerazumljivom i proturječnom samoj sebi. VSRH je obrazložio da nije pravno moguće da u izreci presude postoji osuda i oslobađanje za isti činjenični opis djelatnosti, jer sve radnje jednog produljenog kaznenog djela čine jedno jedinstveno kazneno djelo i predstavljaju jedinstven

² *Monitori nisu pratili ovaj postupak.*

dogadjaj, a jedinstveno kazneno djelo mora se u cjelini presuditi i ne može se djelomično iznositi pred sud.

U ostalim dijelovima prvostupanjska je presuda **potvrđena**.

Prostupanjski (ponovljeni) postupak

Glavna rasprava je pred Vijećem za ratne zločine Županijskog suda u Osijeku započela 20. travnja 2009. godine. Održano je 3 ročišta glavne rasprave (20. 04. 2009., 09. 06. 2009. i 03. 07. 2009. te objava presude 07. 07. 2009.).

Optuženici su izjavili da se ne smatraju krivima za djelo koje im se optužnicom stavlja na teret.

Personalni dokazi

Zamjenik ŽDO-a predložio je da se pročitaju iskazi već saslušanih svjedoka, a isto tako i iskazi svjedoka koji su u međuvremenu preminuli.

Branitelji su se suglasili sa navedenim dokaznom prijedlogom.

Drugih dokaznih prijedloga zamjenik ŽDO i branitelji nisu imali.

Konstatirano je da su pročitani:

- iskaz svjedokinje Dragice Đorđić,
- iskaz svjedoka Milana Kramara,
- iskaz svjedoka Slavka Jakopeca,
- iskaz svjedoka Roberta Gajšeka,
- iskaz svjedoka Zvonka Arlavog,
- iskaz svjedokinje Dragice Žganjer,
- iskaz svjedoka Franje Androića,
- iskaz svjedoka Josipa Šimuneka,
- iskaz svjedokinje Agate Čizmar,
- iskaz svjedokinje Kate Lončarić,
- iskaz svjedoka Stjepana Šumige,
- iskaz svjedoka Ilije Stolnika,
- iskaz svjedoka Željka Jurčeca,
- iskaz svjedoka Petra Bošnjaka,
- iskaz svjedoka Vojislava Todorovića,
- iskaz svjedoka Stjepana Hertarića,
- iskaz svjedoka Josipa Kunovića,
- iskaz svjedoka Borisa Bolšeca,
- iskaz svjedokinje Slavice Gudlin,
- iskaz svjedokinje Marice Šumiga,
- iskaz svjedoka Gorana Kneza,
- iskaz svjedoka Proke Radivojevića,
- iskaz svjedoka Andrije Rudničkog,
- iskaz svjedokinje Slavice Mileusnić,
- iskaz svjedoka Branislava Jakića,
- iskaz svjedoka Damira Jurinića,
- iskaz svjedokinje Radinke Lončarić,
- iskaz svjedoka Milana Đurinjaka,
- iskaz svjedokinje Milice Galinec,
- iskaz svjedoka Milana Plešća,
- iskaz svjedoka Tome Jakopeca,
- iskaz svjedoka Miroslava Vardlje,
- iskaz svjedoka Josipa Kunovića,

- iskaz svjedoka Zvonka Geta,
- iskaz svjedoka Dragana Arnuša.

Materijalni dokazi

Izvršen je uvid u :

- smrti list za Franju Vlaheka,
- preslike dozvole za sahranu Doroteje Vardlja,
- ostavinsko rješenje Općinskog suda u Osijeku za pok. Slavka Bana i za pok. Mariju Ban,
- rješenje Općinskog suda u Belom Manastiru za pok. Stevana Čizmara, za pok. Antuna Milaka i pok. Mariju Milak,
- zapisnik o mrtvozorstvu pok. Stevana Čizmara,
- zapisnik sekcije za Doroteju Vardlja,
- nalog i zapisnik o pretrazi stana i dr. prostorija za II-optuženika i III-optuženika,
- PPOP za II-opt.,
- nalog i zapisnik o pretrazi stana i drugih prostorija te vikendice za I-opt.,
- imovna uvjerenja, izvode iz PE za I, II i III-opt.,
- presliku medicinske dokumentacije za Stjepana Hertarića,
- PPOP, preslik popisa inventara kuće, preslik odobrenja za putovanje svjedoka Ilije Stolnika,
- potvrdu za prijelaz sa područja Baranje na područje bivše Jugoslavije za Zvonka Arlavog i Ilije Stolnika,
- PPOP za Emila Šmita, specifikaciju oduzetih predmeta od Emila Šmita,
- presliku dokumentacije tzv. TO Popovac i Krajine,
- presliku odobrenja za putovanje izvan područja Baranje za svjedokinju Slavicu Gudlin,
- nalaz i mišljenje vještaka prihijatra dr. Željke Vukšić za III-optuženika i sa raspravnog zapisnika od 13. studenog 2003. godine.

Na izvedene dokaze nitko nije imao primjedbi.

Obrana

Optuženici su izjavili da se ne smatraju krivima, obranu su iznijeli na kraju dokaznog postupka.

Obrana I-optuženog Stojana Pavlovića

Optuženik je ostao u cijelosti kod obrane koju je davao tijekom istražnog postupka na zapisniku od 07. ožujka 2003., zapisniku sa glavne rasprave od 15. ožujka 2004. i od 16. ožujka 2004.

Optuženik je još dodao da je nakon prethodno provedenog postupka razgovarao sa svjedokom Damirom Jurinićem i pok. Josipom Kunovićem te od njih saznao da su na njih vršeni pritisci od predstavnika lokalne vlasti u Popovcu i policijskih službenika.

Misli da je u Popovcu tijekom rata bila spaljena samo jedna kuća, s tim što nije bio utvrđen točan uzrok požara.

Smatra da su neki svjedoci svjedočenjem u ovom postupku došli u položaj da koriste pravo na obnovu kuće, iako njihovi objekti tijekom rata nisu oštećeni.

Nesporno je da je bio član TO, da je imao zaduženu pušku te da je mobiliziran u TO, no nije želio imenovati osobu koja je donijela odluku o mobilizaciji stanovništva na tom području.

Kao član TO sa svojom jedinicom išao je po 7 dana na položaje, a nakon toga je 7 dana bio u selu i obavljao poslove u Mjesnoj zajednici (MZ) i na svom imanju.

Za vrijeme služenja vojnog roka u JNA (1964./65.) bio je obični vojnik i nije stekao nikakav čin. Napomenuo je da nije bio član Štaba niti na njegovom čelu, već da su članovi bili osobe koji su prije rata bili članovi SKJ, a koje ne želi imenovati jer oni više ne žive u Hrvatskoj.

Samo je sudjelovao u radu MZ, preko koje se bilo u kontaktu sa predstavnicima UNPROFOR-a. Tada je znao dolaziti u prostorije Štaba TO. Ondje je kontaktirao sa članovima Štaba koji su se bavili nabavom stvari potrebnih za život u selu, kao i obavljanja određenih poslova, npr. istovara ugljena.

U Štab je dolazio i kako bi obavijestio o poslovima vezanim za humanitarnu pomoć.

Tvrdio je da nikada nije bio predsjednik MZ, već njezin član, a s obzirom da je imao punomoć Crvenog križa radio je i na poslovima zbrinjavanja izbjeglica. Zbrinjavao je i brinuo se o starijim i bolesnim osobama, među kojima su bili i pripadnici hrvatske nacionalnosti. Njima je dnevno pripadalo ½ kg kruha i ½ litre mlijeka, a među njima je bila i svjedokinja Milica Galinec.

Rekao je da je Izvršni savjet iz Belog Manastira slao dopise u MZ u kojima je navodio kako postupiti u određenoj situaciji. Smatra da je Izvršni savjet rukovodio cjelokupnom situacijom na tom području. Rekao je da je prije rata u Popovcu živjelo oko 1200 osoba hrvatske nacionalnosti te da misli da je tijekom 1991. godine u mjestu ostalo oko 200 Hrvata.

Sa III-opt. Brankom Berberovićem je ponekad išao na položaje, dok je sa II-opt. Đurom Urukalom, kao predsjednikom civilne zaštite, eventualno mogao razgovarati ukoliko je trebalo obaviti poslove iz tog područja, no ne sjeća se je li uopće bilo takvih razgovora.

Napomenuo je da je III-opt. Berberović jedno vrijeme bio pripadnik TO, no da je nakon verbalnog i fizičkog sukoba sa Mileusićem bio razoružan te da je potom otišao na liječenje u psihijatrijsku ustanovu.

Obrana II-optuženog Đure Urukala

U cijelosti je ostao kod obrane koju je dao na glavnoj raspravi 16. ožujka 2004. godine. U istrazi se branio šutnjom.

Dodao je da je bio predsjednik civilne zaštite u Popovcu i da je u njegovoj nadležnosti bilo organiziranje poslova koje su obavljali muškarci koji nisu bili obuhvaćeni vojnom obvezom, bez obzira na nacionalnost.

Nije imao popis žena koje su ostale u Popovcu niti je određivao da neke od njih idu raditi određene poslove. Smatra neistinitim navode svjedokinje Dragice Žganjer da ju je poslao u branje duhana. Rekao je da on nije bio zadužen za taj posao te da mu nije poznato tko je to odredio.

Poznato mu je da je tijekom rujna 1991. iz MZ primljena odluka o branju kukuruza, u kojemu su sudjelovali svi slobodni muškarci i žene iz mjesta. U branju kukuruza i on je sudjelovao. Taj je posao spadao u civilne poslove.

U pogledu vojnih dužnosti, naredbe je primao iz civilne zaštite u Belom Manastiru. Te su se dužnosti uglavnom odnosile na kopanje rovova za potrebe TO i čuvanje dalekovoda.

Rekao je da je bio član komisije za zbrinjavanje izbjeglica i da je došao u kuću svjedokinje Milice Galinec, no naveo je da nije istina da ju je tom prilikom vrijeđao i da joj je prijetio³. Tom prilikom je vidio da u njenoj kući nema mjesta za smještaj izbjeglica, a to je rekao ostalim članovima komisije.

Obrana III-optuženog Branka Berberovića

Optuženik je ostao kod obrane koju je dao tijekom saslušanja u policiji u svojstvu osumnjičenika 04. ožujka 2003., tijekom istražnog saslušanja 08. ožujka 2003. i glavne rasprave 16. ožujka 2004.

Napomenuo je da nije istina da je Blešč Ivana nekoliko puta stisnutom šakom udario u predjelu glave i tijela prilikom ispitivanja u Štabu, kako je to uneseno u zapisnik tijekom saslušanja u istrazi, već da ga je 2 ili 3 puta otvorenim dlanom ruke udario po glavi, što je i svjedok Blešč potvrdio u svom iskazu.

Porekao je da je Slavici Gudlin prijetio kako je to navedeno u optužnici⁴. Rekao je da nikada u nikoga u Popovcu nije uperio pušku. Priznao je da ju je jednom prilikom, prolazeći pokraj njezine kuće, vidio

³ *Izmjenjenom optužnicom od 19. ožujka 2004. godine optuženiku se više ne stavljaju na teret radnje počinjene na štetu svjedokinje Milice Galinec.*

⁴

Točkom 1. i) izmijenjene optužnice od 19. ožujka 2004. optuženik se tereti da je u razdoblju od 23. kolovoza do 24. prosinca 1991. u više navrata mještanki Popovca Slavici Gudlin, uperivši u nju pušku, govorio da će ju ubiti i da ju više ne grije hrvatsko sunce.

u dvorištu te da ju je tada u dobroj mjeri upozorio da pazi što priča o ljudima u selu. Rekao joj je da, ukoliko bude svašta pričala, to može biti sankcionirano jer je „ovo sada Krajina i ako je grije onda to nije hrvatsko sunce, nego krajinsko“.

Što se tiče događaja vezanog uz oštećenika Šumigu Stjepana⁵, odgovorio je da je istina da je došao do mjesta gdje je oštećenik radio, no ne odgovara istini da je došao obučen u vojnu uniformu i da je bio naoružan, već je bio obučen u civilnu odjeću i za pojasom je imao zataknutu kliješta. S obzirom da je na licu svjedoka Šumige vidio otečena usta, pitao ga je da mu kaže koji ga zub boli, pa će mu on taj zub izvaditi da mu olakša bol. Nakon što je to rekao okrenuo se i otišao.

Izjavio je da se tako morao ponašati zbog prisutnosti stražara Strajnića, kako Strajnić ne bi rekao Dragiši Vučenoviću, članu Štaba, da je optuženik vidio Šumigu, a da mu nije ništa rekao.

Nakon što je III-opt. Berberović iznio obranu, I-opt. Pavlović je rekao da je III-opt. neubrojiva osoba, da se liječio na psihijatriji i da ne zna tko mu je za vrijeme rata dao oružje.

Predsjednik vijeća je rekao da je III-opt. Berberović bio ubrojiv u vrijeme počinjenja kaznenog djela te da to proizlazi iz nalaza i mišljenja vještaka psihijatra.

Završne riječi

Završna riječ zamjenika ŽDO-a

Zamjenik Županijskog državnog odvjetnika u Osijeku je rekao kako smatra da je tijekom postupka utvrđeno da su optuženici počinili kazneno djelo na način i u vrijeme kako im se stavlja na teret izmijenjenim činjeničnim opisom optužnice br. K-DO-8/03 od 19. ožujka 2004., što proizlazi iz materijalnih dokaza i iz iskaza svjedoka, iz čega se može zaključiti kakvu su ulogu optuženici imali u inkriminiranom razdoblju na privremeno okupiranom području Baranje.

Predložio je da vijeće, uzimajući u obzir sve olakotne i otegotne okolnosti na strani svakog optuženika ponaosob, proglasi optuženike krivima i osudi ih po zakonu.

Završena riječ branitelja I-optuženika, odvjetnika Dubravka Marjanovića

Branitelj I-optuženog je u svom završnom govoru istaknuo da niti jednim provedenim dokazom nije utvrđeno da su radnjama njegova branjenika ostvarena obilježja kaznenog djela iz čl. 120. st. 1. OKZ RH. Iscrpno je analizirao iskaze svjedoka koji su teretili njegovog branjenika, navodeći kako su isti neistiniti i nelogični te da su davani pod prisilom. Naveo je da je njegov branjenik i prije inkriminiranog razdoblja bio ugledna osoba u selu, odnosno dobro situirani poljoprivrednik koji uzdržava svoju četveročlanu obitelj, dok su svjedoci koji ga terete ljudi slabijeg materijalnog stanja te da je situacija u kojoj susjed zavidi drugome susjedu karakteristična za selo.

Slijedom navedenog, predložio je vijeću da njegovoga branjenika oslobodi krivnje. Naveo je da, ako vijeće ipak pronade neke elemente njegove kaznenopravne odgovornosti, smatra da bi se svrha kažnjavanja ispunila kaznom u visini vremena kojega je on tijekom ovoga kaznenog postupka proveo u pritvoru.

Završena riječ braniteljice II- optuženika, odvjetnice Sibile Jagar

Braniteljica II-optuženog se u cijelosti pridružila završnom govoru branitelja I-optuženog, kao i završnom govoru koji je ona dala na ročištu održanom 08. travnja 2004., zaključivši kako je II-optuženi u prilikama koje su vladale u inkriminiranom razdoblju postupao na temelju svoje svijesti i savjesti, a ne u maniri ratnog zločinca.

⁵

Točkom 1. l) izmijenjene optužnice optuženiku se stavlja na teret da je tijekom mjeseca rujna 1991. godine, susrevši mještanina Popovca Stjepana Šumigu na prisilnom radu krunjena kukuruza, nakon što mu je član Štaba TO Dragiša Vučenović rekao da bi Stjepana Šumigu i Željka Jurčeca trebalo pretučiti, istome prišao naoružan i s kliještima zataknutima za pojas rekao da će mu kliještima počupati zube, nakon čega je Stjepan Šumiga u strahu za svoj život napustio mjesto Popovac i prešao na slobodni dio RH.

Završena riječ braniteljice III- optuženika, odvjetnice Dubravke Pešo

Braniteljica III-optuženog je u završnom govoru navela da tijekom dokaznog postupka nije utvrđeno da je njen branjenik svojim ponašanjem povrijedio bilo koju odredbu ženevskih konvencija pa se tako u njegovim radnjama ne nalaze bitna subjektivna i objektivna obilježja kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva za koje ga se tereti. Naime, njegova uloga svodi se na pripadništvo TO, odlazak na stražu i povremena dovođenja ili odvođenja na saslušanje, što ne može biti obuhvaćeno činjeničnim opisom kaznenog djela za koje ga se tereti pa, zbog svega navedenog, ona predlaže vijeću da u odnosu na III-optuženog donese oslobađajuću presudu.

I-optuženi Stojan Pavlović se u cijelosti pridružio završnom govoru svoga branitelja te je dodao da se ne osjeća krivim ni za jednu radnju koja mu se optužnicom stavlja na teret. Smatra da su svjedoci, koji su ga teretili u ovom kaznenom postupku, iskazivali pod pritiskom osoba kojima je nakon reintegracije bio cilj etnički očistiti podunavska sela naseljena srpskim stanovništvom. Zaključno je naveo da se nada kako će jednoga dana pred hrvatskim zakonima svi ljudi biti jednaki, bez obzira na njihovu nacionalnu pripadnost.

II-optuženi Đuro Urukalo se u cijelosti složio sa završnim govorom svoje braniteljice, dodavši da je svoj posao u inkriminiranom razdoblju radio na temelju naloga koje je dobivao od drugih iz CZ i MZ, zbog čega se ne osjeća krivim ni za jednu radnju koja mu se optužnicom stavlja na teret.

III-optuženi Branko Berberović se svojim završnim govorom u cijelosti pridružio svojoj braniteljici te je dodao da se ne osjeća krivim za kazneno djelo za koje ga se tereti optužnicom, iako nije sporno da je bio pripadnik TO, da je nosio oružje kada je išao na položaje i da je svoje dužnosti obavljao u skladu sa zakonom.

Presuda⁶

Nakon provedenog ponovljenog postupka, na Županijskom sudu u Osijeku dana 07. srpnja 2009. objavljena je nepravomoćna presuda broj Krz-39/08 kojom su **okrivljenici Pavlović, Urukalo i Berberović proglašeni krivima**. Okr. Stojan Pavlović osuđen je na **3 godine zatvora**, okr. Đuro Urukalo na **2 godine zatvora** i okr. Branko Berberović na **1 godinu i 6 mjeseci zatvora**.

Okrivljenicima će se vrijeme provedeno u pritvoru od 05. ožujka 2003. pa do 08. travanja 2004. uračunati u izrečenu kaznu zatvora.

Optuženici su dužni nadoknaditi troškove kaznenog postupka i to svaki u paušalnom iznosu od 3.000,00 kn.

U obrazloženju presude Sud je naveo da iz imovnih uvjerenja proizlazi da I-okrivljeni ima prihoda od samostalne djelatnosti, te da II-okr. Urukalo i III-okr. Berberović nemaju nikakvih prihoda.

Nakon završenog prvog suđenja Sud je I-okrivljenog obvezao nadoknaditi na ime troškova kaznenog postupka 2.000,00 kn paušalne svote, II-okrivljenog 1.500,00 kn paušalne svote i III-okrivljenog 1.000,00 kn paušalne svote Sudu.

U obrazloženju presude Sud je naveo obranu optuženika, potom iskaze svih svjedoka saslušanih tijekom postupka, sadržaj materijalnih dokaza (isprava), te je naveo da je cijeneći obranu optuženika i izvedene dokaze utvrdio da su optuženici počinili krivično djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ RH, činjenično i pravno opisano u izreci presude.

Činjenični opis predmetnog kaznenog djela u izreci ove presude usklađen je sa utvrđenim činjeničnim stanjem. Sud je utvrdio da **nije dokazano** (samo u odnosu na I-optuženog):

Točka 1 a) optužnice

⁶ presuda Županijskog suda u Osijeku br. Krz-39/08 od 07. srpnja 2009. godine

Da je I-opt. Stojan Pavlović 25. kolovoza 1991. godine, nakon što su po naredbi članova Štaba TO Popovac u prostorije navedenog Štaba pristupili mještani Milan Karamar i Josip Mikec, nadgledao njihovo ispitivanje od strane ostalih prisutnih članova Štaba o aktivnostima Hrvata u Popovcu, za koje vrijeme su ih stisnutim šakama snažno tukli po glavi i drugim dijelovima tijela pripadnici TO i članovi Štaba.

Iz iskaza svjedoka proizlazi da I-optuženi nije sudjelovao u ispitivanju svjedoka Kramara niti ga je osobno fizički maltretirao niti je bilo kome od prisutnih osoba dao nalog da to čine u odnosu na svjedoka Kramara. Slijedom navedenog Sud smatra da sama nazočnost optuženog Pavlovića jednom dijelu ispitivanja svjedoka Kramara ne može imati karakter nečovječnog postupanja niti se oblik ponašanja I-optuženog može okarakterizirati kao namjera nadgledanja ispitivanja tog svjedoka. Kako je inkriminirano ponašanje opt. Pavlovića u konkretnoj situaciji izostalo, Sud smatra da nisu ostvareni osnovni elementi bilo kojeg kaznenog djela jer nije bilo dokaza da je I-optuženi htio postupati na način kako mu se to stavlja na teret citiranom točkom optužnice.

Točka 1 e) optužnice

Da je I-opt. Stojan Pavlović točno neutvrđenog dana tijekom mjeseca svibnja 1992. godine, u prostorije Štaba TO Popovac priveo mještanina Popovca Zvonka Getu, a pošto su u taj Štab pripadnici TO priveli i mještanina Gorana Kneza, nadgledao ispitivanje navedenih mještana o njihovoj navodnoj namjeri da otruju vodu u bunarima iz kojih piju Srbi, za koje vrijeme su ih stisnutim šakama i tvrdim predmetom ostali prisutni članovi Štaba i TO Popovac snažno tukli po Glavi i ostalim dijelovima tijela, a Gorana Kneza još i žičanim užetom po prstima.

Iz iskaza svjedoka proizlazi da I-optuženi nije sudjelovao u njihovom ispitivanju kao ovlaštena osoba ispred Štaba TO, slijedom čega nije niti nadgledao takva ispitivanja i donosio odluke o tome što će se privedenima dogoditi tijekom ispitivanja. Sud smatra da u konkretnom slučaju nedostaje nakana htijenja da se sve to dogodi na takav način kako je to opisano u činjeničnom opisu optužnice. Njegova nazočnost ne može imati karakter nadgledanja, niti je on aktivno sudjelovao u psihičkom i fizičkom maltretiranju privedenih. Slijedom navedenog sudsko vijeće uslijed nedostatka dokaza nije moglo utvrditi da su u ponašanju I-optuženog ostvarena obilježja bilo kojeg kaznenog djela činjenično opisanog pod. toč. 1 e) optužnice.

Sud nije prihvatio obranu optuženika u kojoj poriču počinjenje kaznenog djela za koje su optuženi (u ostalim točkama optužnice), smatrajući da su po sadržaju u suprotnosti s utvrđenim činjeničnim stanjem, da su nelogične i neuvjerljive te usmjerene na izbjegavanje kaznenopravne odgovornosti.

Nakon analize sudsko vijeće je prihvatilo iskaze svjedoka. Smatra da su iskazi logični i uvjerljivi, da međusobno nisu u suprotnosti, zbog čega sudsko vijeće nije imalo razloga posumnjati u njihovu vjerodostojnost.

Navedeno je da je sadržaj njihovih iskaza rezultat neposrednog opažanja i sudjelovanja u konkretnim događajima te da se iz tih iskaza može utvrditi tko je od optuženika imao kakvu ulogu u sistemu novoformirane vlasti na području privremeno okupiranog Popovca.

Sudsko vijeće je utvrdilo da saslušani svjedoci nisu bili uključeni u bilo kakve ratne operacije, niti su bili naoružani odnosno nosili vojnu odoru, iz čega proizlazi da su u tom svojstvu uživali zaštitu Ženevske konvencije o zaštiti žrtava nemeđunarodnih oružanih sukoba od 12.08.1949. (Dopunski protokol II). Suprotno navedenom I, II i III-optuženik su u inkriminiranom razdoblju poduzeli radnje i aktivnosti koje su upravo usmjerene u cilju kršenja navedene konvencije u čl. 4., 5., 13. i 17., a isto tako i suprotno odredbi čl. 51. st. 1., 2. i 3. Ženevske konvencije o zaštiti žrtava oružanih sukoba (Dopunski protokol I) iz kojih odredba slijedi da civilno stanovništvo i građanske osobe ne smiju biti predmet napada, te je izričito zabranjeno da oni mogu biti podvrgnuti nasilju ili prijetnjama nasiljem čija je glavna svrha teroriziranje civilnog stanovništva.

Sud je utvrdio da su saslušani svjedoci koji su bili privođeni, ispitivani te podvrgnuti fizičkom i psihičkom maltretiranju civilne osobe.

Na temelju provedenog dokaznog postupka, ocjenjujući svaki dokaz posebno i sve zajedno, te primjenom materijalnog prava sudsko vijeće smatra da je na nedvojben način utvrđeno da su I-opt. Stojan Pavlović, II-opt. Đuro Urukalo i III-opt. Branko Berberović počinili kazneno djelo protiv čovječnosti i međunarodnog prava - ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. OKZ RH na način i u vrijeme kako je navedeno u izreci presude.

Položaj I-opt. Stojana Pavlovića u strukturi vlasti

Oblici vlasti u Popovcu bili su Štab TO, Civilna zaštita i Mjesna zajednica i svaki od tih oblika vlasti imao je svoj položaj u hijerarhiji vlasti koja je stvorena na području okupirane Baranje. Iako saslušani svjedoci u svojim iskazima spominju opt. Pavlovića kao jednog od glavnih u novoformljenoj vlasti, Sud je utvrdio da se temeljem provedenih dokaza nije moglo utvrditi da je I-opteženi imao funkciju komadanta Štaba TO Popovac u bilo kojem razdoblju privremene okupacije. Kako takvu funkciju nije imao sudsko vijeće je u tom pogledu činjenično izmijenilo navode optužnice u onom dijelu koji se odnosi na funkcije i ovlaštenja koje je stvarno imao.

Međutim, Sud smatra da je evidentno da je opt. Pavlović bio aktivan u Mjesnoj zajednici (MZ) i da je bio predsjednik Odbora za pomoć izbjeglim osobama, što proizlazi iz dokumentacije (preslika dokumentacije tzv. TO Popovac i Krajine), te kao član MZ i član Štaba TO Popovac. Za vrijeme rata optuženi je bio osoba od značaja i od velikog autoriteta posebno za mještane Popovca srpske nacionalnosti, a bez njega se nije donosila niti jedna odluka vezana za funkcioniranje Popovca.

Položaj II-opt. Đure Urukala i III-opt. Branka Barberovića u strukturi vlasti

II-opt. Urukalo bio je član Štaba i čelnik Civilne zaštite u Popovcu. Temeljem saslušanih svjedoka utvrđeno je da je u njegovoj nadležnosti bila organizacija radne obveze.

III-opt. Berberović kao pripadnik TO su svu svoju aktivnost usmjerio je na održavanju okupacijske vlasti. Njegovo učešće svodi se na izvršavanje privođenja mještana po nalogu pripadnika Štaba i u povremenom i pojedinačnom sudjelovanju u fizičkom i psihičkom zlostavljanju pripadnika nesrpske narodnosti.

Aktivno učešće optuženih u novoformiranoj okupacijskoj vlasti bilo je usmjereno na onemogućavanje opstanka nesrpskog stanovništva na području Popovca što je rezultiralo masovnim iseljenjem Hrvata iz Popovca, a time su stvoreni uvjeti da mjesto Popovac i njegova okolina postanu etički čisto srpsko područje.

Ubrojivost III-opt. Branka Barberovića

Da bi se utvrdio psihički status III-opt. Branka Barberovića provedeno je psihijatrijsko vještačenje. Na temelju medicinske dokumentacije, psihijatrijskog pregleda i intervjua stalni sudski vještak dr. Željka Vukšić-Mihaljević utvrdila je da II-opt. Berberović ispunjava dijagnostičke kriterije ovisnosti o alkoholu i ovisnosti o anksioliticima, da ima obilježja emocionalno nestabilne ličnosti (poremećaj ličnosti) te da nema delirantnog ili psihotičnog poremećaja, no da je III-optuženi tempore criminis bio sposoban shvatiti značaj i posljedice djela i bio sposoban upravljati svojim postupcima. U navedenom razdoblju ispunjava dijagnostičke kriterije kronične ovisnosti o alkoholu i anksioliticima te obrasce ponašanja u sklopu poremećaja ličnosti.

Sudsko vijeće je u cijelosti prihvatilo nalaz i mišljenje vještaka, zaključilo je da je u inkriminiranom razdoblju III-optuženik bio ubrojiv te da je kao takav mogao upravljati svojim postupcima, iz čega slijedi kaznenopravna odgovornost koju je Sud procjenjivao kroz njegov osobni položaj temeljem učešća i doprinosa u provođenju okupacione vlasti. Sud je utvrdio da je optuženik takvog psihičkog statusa da se njime moglo lako manipulirati, slijedom čega je i imao ulogu pripadnika TO i stražara u Štabu, bez ikakvih ovlaštenja.

Obrazloženje po točkama optužnice:

I-opt. Stojan Pavlović sam:

b) točno neutvrđenih dana, u razdoblju od konca ljeta 1991. godine do konca travnja 1994. godine, u Popovcu, u više navrata naredio da se u Štab TO Popovac privede mještatin Popovca Proka

Radivojević, te ga i sam pozvao u Mjesni ured Popovca, pa mu u prostorijama Štaba i Mjesnog ureda govorio da se kao Srbin mora priključiti radu Štaba i TO, inače da je izdajica i da će mu kuća biti minirana.

Iz iskaza svjedoka Proke Radivojevića proizlazi da je opt. Pavlović u više navrata osobno naredio njegovo privođenje te da je osobno s njim razgovarao tražeći i inzistirajući da se priključi Štabu TO i Teritorijalnoj obrani kao Srbin, jer u suprotnom da je izdajica i da će mu biti minirana kuća, što je i učinjeno, jer se Radivojević nije htio aktivno uključiti u okupacijsku vlas. Obzirom da je svjedoku kuća minirana, Sud je zaključio da navedene prijetnje I-optuženog mogu dovesti u svezu s miniranjem svjedokove kuće. Iako I-optuženi nije osobno u tome sudjelovao, ali je indirektno u to bio uključen jer to proizlazi iz sadržaja prijetnji koje je uputio svjedoku Radivojeviću tijekom razgovora.

c) *točno neutvrđenog dana u razdoblju od 22. kolovoza do 22. rujna 1991. godine, naredio članovima Štaba TO Popovac Svetomiru Milanoviću i Josipu Stankoviću da mještanina Stjepana Šumigu prisile da im kaže gdje je sakrio oružje, nakon čega su ovi članovi Štaba, došavši naoružani u njegovu obiteljsku kuću, Stjepana Šumigu snažno stisnutim šakama izudarali po cijelom tijelu, te mu prislanjali cijev pištolja na glavu i trbuh i snažno stisnutim šakama udarali po glavi i tijelu, tražeći od njega da im prizna gdje je sakrio oružje.*

U iskazu svjedok Stjepan Šumiga je izjavio da je jednom prilikom sreo I-opt. Pavlovića koji ga je upitao gdje mu je oružje, a kada je on rekao da nema oružja I-optuženi mu je rekao „e propjemat ćeš mi“. Tada je I-optuženi bio naoružan pištoljem i automatskom puškom. Te iste večeri kod njega u kuću su došli Stanković Josip zvan „Njamco“ i Milanović Svetomir zvan „Seljo“, uz obrazloženje da traže naoružanje, kojom prilikom su ga tukli oko 20 minuta. Oni su mu rekli da ih je poslao I-optuženi. Slijedom navedenog zaključio je da je I-optuženi bio glavni u Štabu TO.

d) *tijekom mjeseca studenog 1991. godine, u prostorijama Štaba TO Popovac, zajedno sa ostalim članovima navedenog Štaba ispitivao mještanina Popovca Zvonka Arlavog o aktivnostima Hrvata u mjestu Popovac, za koje vrijeme je Zvonka Arlavog stisnutim šakama snažno po glavi tukao prisutni pripadnik TO Popovac.*

Svjedok Zvonko Arlavi je rekao da je mišljenja da je I-optuženi bio glavni u Štabu TO, jer kada su ga privodili u Štab, osobe koje su ga privodile rekle su da ga vode I-opt. Pavloviću. Često, kada je bio priveden, I-optuženog nije tamo niti vidio. Jednom prilikom u studenom 1991. godine, vraćajući se sa posla došao je u Štab TO da se prijavi. Tamo je zatekao I-opt. Pavlovića, Dvornića i Strajnića. Oni su mu tamo postavljali pitanja u svezi članstva u stranci HDZ-a. Tom prilikom I-optuženik ga nije detaljno ispitivao, već se interesirao da li u selu ima oružja i sve što zna u svezi toga. Nakon 10 minuta I-optuženik je izašao iz prostorije, tada ga je počeo tući osoba po nadimku „bokser“. U trenutku maltretiranja I-optuženik nije bio prisutan, a kada se vratio rekao je da je slobodan i da može ići.

f) *dana 18. prosinca 1991. godine, nakon što je na ispitivanje o posjedovanju oružja u Štab TO bio priveden mještanin Popovca Dragutin Posavec, otvorenim dlanom udario ga po licu, a potom dopustio da ga član Štaba Dragiša Vučenović nogom udari u trbuh, te da ga prisutni pripadnik TO Popovac odvede u obližnju napuštenu kuću i snažno pretuče metalnom šipkom po cijelom tijelu.*

Svjedokinja Dragica Đorđić (kćerka Dragutina Posavca) izjavila je da joj je otac odveden 18.12. 1991. godine u štab TO u Popovac gdje su bili I-optuženik i Vučenović Dragiša, te da je kasnije odvezen u zatvor u Beli Manastir, gdje je također bio ispitivan. Iz Belog Manastira pušten je 26. 12. 1991., nakon njezine intervencije. Kada je izašao bio je u modricama od pojasa do vrata, imao je rasječenu usnu i dva razbijena zuba. U razgovoru joj je rekao da mu je u Štabu TO opt. Pavlović opalio jedan šamar, jer je navodno njezin brat jednom prilikom uperio pušku u I-optuženog, a Vučenović je također zamjerio njezinom bratu, jer je navodno i u njega uperio pušku, zbog čega je nogom udario njezina oca u predjelu stomaka. Otac je nakon privođenja bio u Štabu sve do 21,00 sat, i tamo je devet puta dobio batine. Otac je umro u listopadu 1992. godine od posljedica batina.

II-opt. Đuro Urukalo sam:

g) u razdoblju od početka 1992. godine do kraja 1996. godine, sačinjavao popise preostalih mještana hrvatske nacionalnosti u Popovcu, te na temelju tih popisa izdavao naredbe popisanim Hrvatima da moraju obavljati prinudne radove kopanja rovova za vojne potrebe, branja kukuruza kao i druge poslove u Popovcu i njegovoj okolini, koje su s ostalim Hrvatima morali obavljati i Ivan Plešć, Stjepan Šumiga, Željko Jurčec, Robert Gajšek, Franjo Androić, Stjepan Jug, Valent Žganjer, Dragica Žganjer, Josip Kunović i Stevan Čizmar.

Sud je u obrazloženju naveo da je II-opt Urukalo bio nadležan za izvršavanje radnih obveza u Popovcu i izvan njega. U tom smislu sačinio je popis isključivo mještana hrvatske narodnosti koji su temeljem poziva putem kurira ili njegovog osobno bili dužni odazvati se na radnu obvezu jer bi u suprotnom snosili sankcije zbog čega nisu smjeli odbijati takve radne obveze. Radovi su bili prisilni i bez ikakve naknade.

U svom iskazu Željko Jurčec je izjavio da je radna obveza u Popovcu bila u nadležnosti opt. Urukala. On im je slao pozive za radnu obvezu koje je osobno potpisivao. Na poziv se morao odazvati jer bi u suprotnom bio fizički maltretiran. Tijekom obavljanja radova nitko ga nije fizički maltretirao. Dok su radili čuvali su ih naoružani stražari.

U svom iskazu svjedok Stjepan Šumiga je izjavio da se civilna vlast u Popovcu provodila putem Civilne zaštite na čijem čelu je bio opt. Urukalo. On je određivao ljude za radnu obvezu, formirao grupe i određivao koja će grupa koji posao obavljati u selu ili izvan njega.

h) u razdoblju od početka 1992. godine do kraja 1996. godine, u više navrata pripadnicima TO Popovac izdavao naredbe da se preostali muškarci hrvatske nacionalnosti u Popovcu tijekom borbenih djelovanja na području Baranje noću privode i pod oružanom stražom kao taoci drže u domu MZ Popovac, te i sam u tim prilikama naoružan čuvao privedene mještane i zajedno sa drugim stražarima govorio im da će biti pobijeni ukoliko netko od srpskih boraca bude stradao.

Sud je u obrazloženju naveo da je nedvojbeno utvrđeno da je nakon ulaska HV u proljeće 1992. godine na teritorij okupirane Baranje temeljem odluke II-optuženog došlo do pozivanja preostalih muškaraca hrvatske narodnosti da se jave u Mjesni dom gdje su 2-3 večeri proveli zatvoreni, čuvani od strane naoružanih stražara. Svrha zatvaranja je bila onemogućavanje njihovog priključenja pristojbama HV i da zatvoreni posluže kao taoci. Saslušani mještani čuli su od II-optuženog i drugih stražara da će svi zatvoreni biti poubijani ukoliko nastrada ili pogine bilo koji pripadnik TO Popovac.

III-opt. Branko Berberović sam:

i) u razdoblju od 23. kolovoza do 24. prosinca 1991. godine, u više navrata mještanki Popovca Slavici Gudlin, uperivši u nju pušku, govorio da će ju ubiti i da ju više ne grije hrvatsko sunce.

Svjedokinja Slavica Gudlin je iskazala da je Popovac napustila 23. 12. 1991. godine, jer nije mogla izdržati prijetnje, posebno od III-opt. Berberovića, te iz razloga što su ona i muž morali ići na radne obveze. U svezi III-optuženog vezana su dva događaja. Prvi događaj zbilo se kada su ona i muž traktorom išli kod kćerke u Kneževu. Na putu su naišli na III-optuženog i nekoliko Roma, koji su bili naoružani. Pri mimoilaženju opt. Berberović je uperio pušku prema njima i nešto je govorio, ali od buke traktora nije ga razumjela. Drugi događaj se dogodio u Popovcu kada je prolazeći selom naišao opt. Berberović na biciklu te joj rekao: „Slavice, ne grije vas više hrvatsko sunce, sve ćemo vas pobiti“. Prijetnje koje joj je rekao shvatila je ozbiljno i uplašila se. Bojala se za sebe, svoju obitelj i imanje. Od brige i straha izgubila je apetit pa je smršavila.

j) točno neutvrđenog dana od 23. kolovoza do konca 1991. godine, u autobusu u kojem se nalazilo više mještana Popovca hrvatske nacionalnosti, među kojima i Dragica Žganjer, vikao vozača autobusa: „Stani da likvidiramo te Hrvate“.

U svom iskazu svjedokinja je rekla da je jednom prilikom, dok se vozila autobusom, vidjela i čula opt. Berberovića kako je govorio vozaču autobusa da se zaustavi, a kao razlog zaustavljanja rekao je vozaču: „Stani da likvidiramo te Hrvate“. Smatra da je time III-optuženik maltretirao mještane Popovca.

k) u razdoblju od početka mjeseca rujna do kraja listopada 1991. godine, došavši naoružan vatrenim oružjem s pripadnikom Štaba TO Popovac Milanom Šarićem u obiteljsku kuću Stjepana Hertarića, naredio ovome da pođe s njima u prostorije Štaba, ne navodeći mu razloge privođenja, pa kada je Stjepan Hertarić izišao iz svoje kuće, više puta ga snažno udario otvorenim dlanom u glavu, a potom ga odveo u Štab gdje su ga ispitivali i tukli prisutni pripadnici Štaba i natjerali ga da u dvorištu Štaba spali zastavu RH, a kad je Stjepan Hertarić po naredbi dežurnog pripadnika TO oprao pod u prostoriji Štaba, u nakani da ga ponizi, blatnim čizmama hotimice isprljao pod te imenovanom naredio da ga ponovno opere.

Svjedok Stjepan Hertarić je izjavio da je u Popovcu formiran Štab TO na čijem čelu su bili Strajnić Boško i I-opt. Pavlović. U Štab je priveden u rujnu 1991. godine. Po njega su došli III-opt. Berberović i Milan Šarić. Nakon mjesec dana ponovno su po njega došli opt. Berberović i naoružani Romi, pa su ga, kada su ušli u kuću, počeli tući šakama. Zatim su ga odveli u Štab te predali Milutinu Đukiću, koji je bio dežurni i koji mu je naredio da opere pod. Dok je to radio, naišao je III-opt. Berberović te ga više puta nogom i šakom udario po tijelu. Nakon toga je Berberović prljavim čizmama zaprljao pod, koji je ranije oprao, te mu je Berberović naredio da to očisti. Zaprijetili su mu da ne smije ništa o događaju nikom govoriti jer će ga ubiti. Kada je oprao pod, otpušten je kući. Kući je vrlo teško stigao zbog pretrpljenih batina. Na putu do kuće sustigli su ga opt. Berberović i još jedna osoba, koji su ga tukli rukama i nogama po tijelu, a opt. Berberović je toj drugoj osobi rekao da ga prebije na mrtvo.

l) tijekom mjeseca rujna 1991. godine, susrećući mještana Popovca Stjepana Šumigu na prisilnom radu krunjenja kukuruza, nakon što mu je član Štaba TO Dragiša Vučenović rekao da bi Stjepana Šumigu i Željka Jurčeca trebalo pretučiti, istome prišavši naoružani i s kliještima zataknutim za pojas rekao da će mu kliještima iščupati zube, nakon čega je, kao i sličnih događaja, Stjepan Šumiga u strahu za svoj život napustio mjesto Popovac i prešao na slobodni dio RH.

Svjedok Stjepan Šumiga je rekao da je jednom prilikom zajedno sa Željkom Jurčecom išao kruniti kukuruz kod punice Dragiše Vučenovića. Na njih je pazio Poznan Stanković, koji je bio naoružan. Dok su bili ondje naišao je naoružan i u uniformi bivše JNA III-opt. Berberović, za pojasom je imao kliješta. Ugledavši ga III-optuženi mu se obratio riječima „kliještima ću ti povaditi zube“, te krenuo prema njemu, ali ga je zaustavio Poznan Stanković.

Sud je utvrdio da su izrečene prijetnje svjedoci Šumiga i Jurčec shvatili ozbiljno, jer je izrečena ubrzo nakon provedenog njihova saslušanja, tijekom kojeg su bili fizički maltretirani, a posljedice su bile jasno vidljive na njihovom tijelu, što je i III-optuženi uočio.

Nadalje, Sud u obrazloženju presude navodi da je nedvojbeno utvrđeno da je svjedoke Hertarića, Šumigu, Jurčeca i Blešća III-optuženi, iskoristivši svoju poziciju pripadnosti TO, fizički maltretirao, što je imalo za rezultat kako njihovo tjelesno povređivanje, tako i stvaranje straha po njihov tjelesni i životni integritet. Svoju lojalnost okupacijskoj vlasti III-optuženi potvrđuje prijetnjama koje su upućene isključivo mještanima Hrvatima.

m) točno neutvrđenog dana, u razdoblju od mjeseca svibnja do kraja kolovoza 1995. godine, u prostorijama Štaba TO Popovac, nakon što je u navedeni Štab bio priveden Ivan Blešč, istog više puta snažno otvorenim dlanom udario u glavu.

Svjedok Ivan Blešč izjavio je da je 1995. godine priveden u Štab TO Popovac gdje je bio ispitivan. Nakon ispitivanja odveden je u neku obližnju prostoriju gdje je bio III-opt. Berberović i koji ga je otvorenim dlanom jakog intenziteta udario u predjelu glave, odnosno zadao mu je dva šamara.

Dakle, sva trojica optuženika su kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme oružanog sukoba nečovječno postupali prema civilnom stanovništvu, nanosili im ozljede tjelesnog integriteta i zdravlja, provodili raseljavanje, primjenjivali mjere zastrašivanja i terora, uzimali taoce, prinuđivali na službu u oružanim snagama neprijateljske sile, provodili protuzakonita zatvaranja i prinuđivali na prinudni rad.

Sud smatra da su izrečene kazne adekvatne stupnju kaznene odgovornosti optuženika i težini počinjenog kaznenog djela.

Oblik krivnje (namjera)

Navedeno je da su optuženici svjesno poduzeli radnje koje su usmjerene u cilju kršenja gore navedenih Ženevskih konvencija, koje utvrđuju način postupanja prema civilima tijekom oružanog sukoba.

Olakotne i otegotne okolnosti I-opt. Stojana Pavlovića

Pri odmjeravanju visine kazne sud je I-optuženom od olakotnih okolnosti našao dosadašnju neosuđivanost, a posebno da je u određenim situacijama nekim pripadnicima nesrpske nacionalnosti na određen način pomogao da prebrode krizne situacije tijekom okupacije Baranje, te da je tijekom postupka veći broj svjedoka komentirajući stvarne događaje mijenjalo svoj iskaz navodeći objektivne razloge koje je Sud prihvatio, a što je išlo u korist optuženom.

Otegnute okolnosti Sud nije našao.

Olakotne i otegotne okolnosti II-opt. Đure Urukala

Stupanj njegove kaznenopravne odgovornosti Sud je procjenjivao kroz njegov osobni doprinos i učešće u okupacijskoj vlasti. Pri odmjeravanju visine kazne sud je II-optuženom od olakotnih okolnosti našao dosadašnju neosuđivanost, socijalno stanje, nezaposlenost, te da je u pojedinim situacijama pojedincima nesrpske nacionalnosti pomogao u rješavanju problema tijekom boravka u okupiranoj Baranji.

Otegnute okolnosti Sud nije našao.

Olakotne i otegotne okolnosti III-opt. Branka Berberovića

Odlučujući o visini kazne Sud je od olakotnih okolnosti cijenio dosadašnju neosuđivanost, socijalni status, nezaposlenost te zdravstveno stanje.

Otegnute okolnosti nisu nađene.

U izrečenu kaznu optuženicima je uračunato vrijeme provedeno u pritvoru od **05. ožujka 2003.** pa do **08. travnja 2004.** godine. Optuženici se nalaze na slobodi.

Proces je pratila i o njemu izvještavala Vlatka Kuić iz Centra za mir, nenasilje i ljudska prava – Osijek.